

Skabelsesmyte Nordisk Mytologi

(i: Carlsen/Hovgaard: Forestillinger om... (Musagetes, 1978, s. 9-10))

- 1 I urtidsdagene, før der endnu var nogen jord eller nogen himmel, ej heller noget hav, som skyllede op om en kyst, lå der midt i verden et uhyre svælg, og det svælg kaldtes GINNUGAGAP. Mod nord stod det kolde NIFL-HEIM, hvor grumme storme stred i mørket, og mod syd lyste det brændende MUSPELHEIM så hedt og gloende, at ingen kunne færdes i det land uden de, der havde hjemme i dets brand. SURT hedder den, som vælger
- 5 Muspelheim, og hans sværd er den hårde lue, det er ham som engang skal øde verden med ild og styrte guderne. Men dengang da guderne endnu ikke var født, da bovnede isen i Ginnungagap. Thi ud af det mægtige svælg strømmede der rivende elve, og når de fossede ud i Niflheims drivtåge og slud, frøs de sammen og skred videre som tunge isbræer ligesom slagter der flyder ud af et bål; og de tåger der tunge lå og rugede over isen, stivnede til et koldt rimdække. Men fra Muspelheim slog den varme vind op mod isen og stod stille og dirrede som på en lun sommerdag.
- 10 Under varmen smeltede rimlagene og dryppede ned som levende dråber, og dråberne tog menneskelig skikkelse. Således opstod den uhyre YMER, alle rimtursers fader. Medens Ymer endnu lå og slumrede, sprang sveden ud af ham over hele kroppen. Under hans venstre armhule voksede der en mand og en kvinde frem, hans højre fod avlede en søn med den venstre, og fra den kom en rig yngel, så at verden snart blev opfyldt af grumme jætter. Der blev ved at rinde dråber fra rimlaget; af dråberne fødtes koen AUDHUMBLA, og Ymer diede koens yvere.
- 15 Alt imens jætten diede, stod koen og slikkede på de salte stene. Første dags aften groede en mands hår op af stenen, og den næste dag, blev det til en mands hoved, og den tredje dag sprang han helt frem og stod fri og frank på marken. Han var fager at se til, stor og stærk, og hans navn var BURE. Han formerede sig, og halvt fra ham, halvt fra tursernes slægt stammede der tre guder ODIN, VILE og VE. Da guderne voksede og følte deres kræfter, slog de jætten Ymer ihjel, og blodet randt fra ham i så stride strømme
- 20 at hans æt¹ druknede i floden. Kun en af dem, BERGELMER, frelste sig selv og sin kvinde op på en kværn og blev således i live. De to avlede en ny jætteslægt, og det er den, som endnu huserer i verden. Men guderne tog Ymers lig og kastede det i Ginnungagap og skabte jorden af hans krop. Hans blod randt ud som hav og elve, hans kød blev til muld, hans knogler til fjelde, tænderne og benstumperne til sten og ur. Og guderne ledte vandene ud, til de flød i en ring rundt om jorden, og således befæstede de den med det store hav. De løftede Ymers hovedskal op over jorden
- 25 og gjorde deraf et himmeltag, og de satte en dværg som vogter ved hvert af dets fire hjørner, nord og øst og syd og vest; under himlen svæver Ymers hjerne, og derfor er skyerne så kolde og grumme som jættestanker. Men alle de gnister der feg ud af Muspelheim og hvirvledes omkring, tog guderne og sendte op på himlen, så at de lyste over jorden. Og de bestemte himmellegemer, så at de skrider frem det ene bag det andet, som dag følger dag, år følger år. Således er det gået til at jorden ligger midt i det vildene hav. Yderst ved havets bred gav guderne bolig til jætterne.
- 30 Men inde på jordens midte helligede de et land og omgærdede det med Ymers øjenvipper, og det indhegnede kaldte de MIDGÅRD.
(-----)
En dag gik de tre² frem langs stranden og de fandt to træstammer, som var drevet ind på kysten fra havet. Dem dannede de i menneskeskikkelse og gav dem blussende rødme i kinderne. Den ene skænkede dem åndedræt og liv,
- 35 den anden snilde og rørighed i lemmerne, den tredje syn, hørelse og alle sanser. Og de klædte menneskene i kjortler og kaldte dem ved navn: ASK hed manden, EMBLA kvinden. De to avlede nu de slægter, som endnu bor i Midgård. Da guderne havde sat menneskene i Midgård, omgærdede de sig selv et hjem i dets midte og kaldte det ASGÅRD. Midt i Asgård ligger der en vid, bred og fager slette, som kaldes IDAVANG; på den byggede guderne sig huse og sale. De opførte en smedje og gjorde hammer og tang og ambolt og andre redskaber som de behøvede; med dem sme-
- 40 dede de malm og huggede de sten og skar de i træ, og guld havde de i så rigt mål, at de kunne gøre alle deres kar og andre ejendele af det pure guld. Over sletten skygger asken YGGDRASIL, den er så stor, at dens grene breder sig over hele verden, og dens rødder når ned til jordens dybder; en rod har den i rimtursernes hjem, det som forðum³ var Ginnungagap, den anden grener ud over Niflheim, men den tredje står fast i gudernes rige. Ved den rod som går ned

¹ slægt

² Odin, Vile og Ve

³ i tidligere tider

til Niflheim, er der en kilde, HVERGELMER, ved den rod, der ligger ned til rimturerne, vælder kilden MIMERS-
 45 BRØND, som gemmer snilde og mandskløgt i sine vande. I den kilde bor MIMER, han drikker dens vand af gjaller-
 hornet, og derfor ejer han visdom og fremsyn. Men den af askens rødder som gror blandt guderne, findes den helligste
 kilde, og den hedder URDSBRØND; ved den mødes guderne, når de holder rådslagning med hinanden. Ved brønden
 under asken bor også nornerne, de tre kvinder URD, VERDANDE og SKULD, der bereder hver mand hans skæbne
 med lykke og sorg, alt efter som hans æt er til, stor og stærk lykke til fyrstesønner og jævne kår til daglejere.
 50 Mange dyr og onde vætter tærer på asken. I Hvergelmer ligger dragen NIDHUG og gnaver i roden, og om den
 vrimler der flere onde orme, end nogen kan tælle; et eger, RATATOSK, løber op og ned ad dens stamme, og hjorte
 gnaver på dens løv. Men de norner som bor ved Urdsbrønd, øser vand op om asken, og de lægger den våde muld fra
 kilden op om dens rod, at grene aldrig skal trække⁴ eller tørres.

Op over de høje himmelfjelde ved Asgårds grænser går regnbuen BIFRØST; den lyser i tre farver, og den røde
 55 kommer af, at der brænder en ild i broen, så at ingen ond jætte kan fare over den. Den bro fører til Asgård over store
 og dybe vande.

Rundt om Urdsbrønd har guderne bygget deres boliger. den prægtigste af dem alle er Odins sal, VALSKJALF, den
 er takket med lysende sølv. I den står Odins højsæde, som hedder HLIDSKJALF; det sæde er sådant beskaffent, at
 når guden sætter sig i det, ser han ud over alverden, og intet af alt det som sker, er skjult for ham.

M Y T E R

Gruppearbejde

Opgaver:

- 1) Læs teksten, begge sider!
- 2) Del teksten ind i afsnit, efter indhold (hvad beskrives fra hvor til hvor?)
- 3) Giv - v.h.j.a. Myte-papiret - de forskellige afsnit navn efter hvilken type myte, der er tale om
(verdens skabelse o.s.v.)
- 4) Skulle I mangle en betegnelse for den myte, der fortælles - find selv på en!

Go for it!

Liisa

⁴ mørnes